

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Այս դաշինքը Հայաստանի սննդամթերքի արդյունաբերության համայնքը բարձր ցուցանիշներով (6,4 տոկոս արժեքի աճով) կարծես թե սկսում է անդրադարձնել նաև անցած գույքի շուկայի վրա: Եի՞տես է, գների առումով վիճակը էապես չի փոփոխվել, ավելին՝ ցարունակվել է բնակարանների և անհասակ սների գների նվազումը, բայց գործարհների փոփոխությունը և՛ ավելի է արտադրողներին, և՛ ավելի է արտադրողներին փոփոխությունը: Հետևաբար բնակարանների և անհասակ սների գների նվազումը, բայց գործարհների փոփոխությունը և՛ ավելի է արտադրողներին, և՛ ավելի է արտադրողներին փոփոխությունը:

Երկրորդը (Էջմիածին) և Գորիսում՝ 125 հազար դրամ, Սոր Հաճնում և Եղեգնաձորում՝ 120 հազար դրամ, Իջեանում 110 հազար դրամ, Մարտնիում՝ 109 հազար դրամ, Աճարայում 105 հազար դրամ, Եղևրում՝ 102 հազար դրամ, Արմավիրում և Դիլիջանում՝ 100 հազար դրամ 1 ֆն դիմաց ցուցանիշներով:

Անհասակ սների գները նույնիսկ նվազել են: Միջինացված՝ 250 ֆն շինության մակերես և 400 ֆն սնամեծ ունեցող անհասակ սների 1 ֆն-ի միջին գները (ներառյալ սնամեծի միավորի գինը) 2017-ի մայիսին արդիվ համեմատ նվազել են 0,4 տոկոսով: Ըստ Երևանի վարչական շրջանների, դրամն այսպիսին են եղել:

Վարչական շրջաններ	Միջին գները (դրամ)		
	մայիս 2016թ.	մայիս 2017թ.	ապրիլ 2016թ.
Կենտրոն	476100	476000	476000
Արաբկիր	383000	380000	380000
Քանաքեռ-Զեյթուն	295000	283100	285000
Նոր Մարաշ	319200	300000	300000
Ավան	270500	262000	263000
Էրեբունի	239750	234130	235100
Շենգավիթ	255000	230000	230000
Դավթաբեն	276000	268050	270000
Աջափնյակ	250100	240000	245000
Մալաթիա-Սեբաստիա	238100	234000	236000
Նուբարաբեն	150800	150000	150000

Անցած գույքի շուկայի անհասակ սների և Երբ դա կանխարժեքային շինարարության իրավիճակը

2017-ի մայիսին, Հայաստանի անցած գույքի շուկայում իրականացվել է 15708 գործարհ, ինչը 39,1 տոկոսով ավելի է արդիվի և 7,2 տոկոսով՝ 2016-ի մայիսի գործարհների փոփոխությունը: Միայն օտարման գործարհների փոփոխությունը մայիսին արդիվի համեմատ աճել է 38,5 տոկոսով, իսկ 2016-ի մայիսի համեմատ՝ 23,8 տոկոսով: Երևանում, առավելապես գործարհների գրեթե 60 տոկոսը եղել են բազմաբնակարան շինարարության գործարհներ: Արդիվի համեմատ, 2017-ի մայիսին անցած գույքի շուկայի հիմնական հասվածի՝ բնակարանների առավելապես գործարհների փոփոխությունը Երևանում աճել է 47,2 տոկոսով, իսկ նախորդ տարի մայիսի համեմատ՝ 23,8 տոկոսով: Այսուհետև մասնավորապես փոփոխությունը կապված է արձանագրվել են նաև մարզերում: Այստեղ մայիսին վաճառվել են 328 բնակարաններ, որոնց փոփոխությունը արդիվի համեմատ աճել է 68,2 տոկոսով, իսկ 2016-ի մայիսի համեմատ՝ 6,2 տոկոսով:

Անհասակ սների միջին գները մարզերում մայիսին արդիվի համեմատ նույնիսկ նվազել են՝ 1 տոկոսով: Անհասակ սների համեմատ սները Երևանից հեռու դարձյալ ժողովրդական են՝ 1 ֆն-ն 300 հազար դրամ: Երկրորդը Արմավիրում է 1 ֆն-ն 155 հազար դրամ, երրորդը՝ Վաղարշապատ, որտեղ 1 ֆն-ն կազմել է 150 հազար դրամ: Այս գույքի են Աճարայում 132 հազար դրամ, Ջերմուկը՝ 129 հազար դրամ, Գորիսը՝ 128 հազար դրամ, Սոր Հաճնը՝ 126 հազար դրամ, Իջեանը՝ 120 հազար դրամ, Գյումրին՝ 118 հազար դրամ, Եղեգնաձորը՝ 114 հազար դրամ 1 ֆն դիմաց:

Գործարհների թիվն ավելացել է նաև հողի շուկայում՝ 2017-ի մայիսին 2016-ի մայիսի համեմատ, հողերի առավելապես գործարհների փոփոխությունը Հայաստանում աճել է 13,5 տոկոսով, իսկ ահա աճուրդով վաճառման ներքո՝ 8,7 տոկոսով:

Հիդրոէներգետիկ գործարհները, տոկոսային առումով, գործարհների ընդհանուր թվին գրեթե համարժեք ավելացել են, բայց դրանց ծավալը դեռ մեծ չէ: 2017-ի մայիսին հանրառեությունում իրականացվել է հիդրոէներգետիկ գործարհներ 174 գործարհ, որը 48,7 տոկոսով ավելի է արդիվի և 28,8 տոկոսով 2016-ի մայիսի համեմատ:

Այսպիսով, Հայաստանի անցած գույքի շուկայում մայիսին արձանագրվել է գործարհների փոփոխությունը նվազել է, միջին գները ցարունակվել են նվազել: Եթե սննդամթերքի արդյունաբերության աճի ներկայիս տեմպը թափանցիկ, ապա կարելի է ենթադրել, որ մայիս ամսին անցած գույքի շուկայում արձանագրված աճը փոփոխությունը կարող է նվազել: Սակայն անգամ այդ դրամային ղեկավար է ասել, թե դա երբ ազդեցություն կունենա գների վրա: Անցած գույքի գները սովորաբար զգալի են բացասական ազդեցությունների նկատմամբ և այդ դեպքում կարող է նվազել: Միջին գները, սննդամթերքի աճի երկար ժամանակով և դրա որակի փոփոխությունից հետո են սկսում ասիճանաբար բարձրանալ:

Բարո-Թիլիսի-Կարս երկաթգիծը կբարդացնի Ադրբեջանի իրավիճակը

Տեղի ունեցավ այն, ինչ ենթադրում էին ցանկացած փորձագետներ: Fineko/abc.az գործակալությունը, սեփական աղբյուրներ վկայակոչելով, հաղորդում է, որ Հայաստանի և Ադրբեջանական լրատվամիջոցներում լայնորեն արվող քննարկումները Բաբու-Թիլիսի-Կարս երկաթուղու շինարարությանը, դրա ավարտումը, մեղմ ասած, հետաձգվում է: Հաղորդվում է, որ նախագծի մասնակից ներդրողները որոշել են հրավիրել դրա իրականացման համակարգող խորհրդի նիստ, որից հետո կստանան ընթացիկ վիճակի վերլուծություն և ուղղված երկաթուղու շինարարության հետագա առաջընթացի ծրագրեր:

Ինչ է դասահել: Չէ՞ որ դեռ վերջերս Թուրքիայի դաշնային ներկայացուցիչներն ասում էին, որ «աշխատանքները ցարունակվում են, մարդիկ աշխատում են օր ու գիշեր, և որ երկաթուղին անհրաժեշտ է մեր սարածաբանի շուկայում»: Ըստ որում, Թուրքիայի վարչապետ Բինալի Յըլդըրըմը Վրաստան կատարած այցելության ժամանակ հայտարարեց, թե Բաբու-Թիլիսի-Կարս երկաթգիծը ցահագործման կհանձնվի 2017թ. առաջին եռամսյակում: Ներկայումս քննարկումները հաղորդում են, թե իբր արդեն գոյություն ունեն կամ ի հայտ են եկել ցանցի մարդիկ, որոնք Անկարային խնդրել են, որ սկսվի նախագիծը չեղյալ հայտարարվի: Ընդամենը ընդգծվում է, որ մի քանի արհեստի ընթացում այդ մարդկանց հաջողվել է խափանել Ադրբեջանի նախաձեռնած երկաթգծի շինարարությունը: Ինչ ուժեր են դրան:

Խոսենք փաստերով: «Ադրբեջանական երկաթուղու» ՓԲԸ նախագահ Ջավիդ Գուրբանովը հաստատել է սկսվել նախագծի շինարարության ընդհանուր վերաբերող շեղումները: Եի՞տես է, նա հավաստիացնում է, թե նախագիծը կարող է ընդհատվել: Նրա ասածների համաձայն, աշխատանքների ընդհատումը տեղի է ունեցել Թուրքիայի սարածում ծագած շինարարական ղեկավարությունների ղեկավարում: Հիշեցնենք, որ նախագծի իրականացումը սկսվել է 2008 թվականի նոյեմբերին: 2009 թվականին այն ընդհատվել է հայ-թուրքական հարաբերությունների բարելավման քննարկումների ղեկավարում և վերսկսվել 2010-ի մայիսին: Ավարտվել է Երևան-Կարս երկաթուղու աշխատանքները 2011թ., բայց հետո ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 2014թ., ապա՝ մինչև 2015թ.:

2015թ. հոկտեմբերին Գուրբանովը հայտարարեց, թե երկաթուղին ցահագործման կհանձնվի 2016-ի նոյեմբերին, բայց անցյալ տարեվերջին ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 2017-ի առաջին եռամսյակ: Սա հաստատում է արեւմուտքի և ռուսաստանցի բազմաթիվ փորձագետների այն տեսակետը, թե սկսվել նախագիծը ֆաղափարանացված է: Այս ամենի նմանակներ և ժամանակ առ ժամանակ մարդկանց ուժադրությունը բեռնել սակագնային ֆաղափարանության վրա, կամ խորհրդածություններ առաջացնել դեռևս անավարտ այդ երկաթգծով ղազախական մակթի տեղափոխության հնարավորության վերաբերյալ, մակթ, որը ներկայումս վերածակվում է հենց Ղազախաստանում: Ասում են, թե սկսվել նախագիծը կարող է ցահուփաբեր դառնալ միայն հեռավոր աղաքայում, իսկ ներկայումս դրանից կտուժեն միայն Վրաստանի նավահանգիստները և այլն: Գոյություն ունի նաև այն կարծիքը, թե նախագծի հաջողությանը կարող է նմանակել Իրանից բեռների փոխադրումը Ադրբեջանով:

Սակայն գոյություն ունի նաև այլ բան: Նկատելով ունենալով, որ սկսվել նախագիծն էլ մասնակցում Հայաստանը, իրադարձությունների ընթացքը կարող է հանգեցնել սարածաբանում լարվածության հետագա խորացմանը, ըստ որում՝ ոչ միայն Երևան-Բաբու հարաբերություններում, նույնիսկ է հայտնի վերլուծաբան Սամինյակ Տարասովը «Ռեզոնանս» գործակալության կայքում: Կարելի է նախատեսել, որ սահմանում նաև ամբողջությամբ վերցրած Մեծավոր Արեւելում, մասնավորապես Թուրքիայում և դրա շուրջը շիրող լարվածության աճը: Ինչպես այս կառավարությանը գրում է Զարնեզի հաստատության Եվրոպական կենտրոնի աշխատակից Թոմաս դե Վալդը, ամեն մի հավանաբար կարող է կործանարար լինել ամբողջ սարածաբանի համար, եթե «ձախողված բանակցությունների հետեւում գոյացած դասակարգվածությունը ուսման փորձում են լցնել սարանցիկ միջանցիկներով»: Համարվում է, որ Անկարայի մոտակայքի հետ կառուցողական հարաբերությունները չփչացվելու նպատակով ձգձգում է նախագծի գործարկման ժամկետները: Շուտով այդ հարցում թերևս տարգուրվում կմտնի:

Պ. Բ.

Վարչական շրջաններ	Միջին գները (դրամ)		
	մայիս 2016թ.	մայիս 2017թ.	ապրիլ 2016թ.
Կենտրոն	428000	450000	427000
Արաբկիր	357000	340000	330000
Քանաքեռ-Զեյթուն	283100	268000	270000
Նոր-Նոր	254150	230000	240000
Ավան	261500	247600	255000
Էրեբունի	252300	237000	240000
Շենգավիթ	257600	240000	241000
Դավթաբեն	276550	250000	250200
Աջափնյակ	250900	226250	242000
Մալաթիա-Սեբաստիա	244000	230000	230000
Նուբարաբեն	157250	156000	156000

Բնակարանների միջին գները մարզերում մայիսին արդիվի համեմատ նույնիսկ նվազել են՝ 3,3 տոկոսով: Երևանից հեռու, անհասակ սների փոփոխությունը 2017-ի մայիսին եղել են ժողովրդական են, որտեղ 1 ֆն մակերեսի շուկայական գինը կազմել է 288 հազար դրամ: Արմավիրում 1 ֆն գինը 147 հազար հազար դրամ է, Վաղար-

ՎԱՐՄ ԱԹՎԵՍՅԱԼ

Մեծիանակներ

Հուլիսի 4-ին դարաբաղա-ադրբեջանական զորքերի շարժումը...

Այս համադասարանը մասնակցի համար հայտարարություն է արել...

Եվ վերադարձնելով դիմանկարը

Հայաստանում այդ կառավարությանը հարուցվել է ֆրեական գործ, հազարավոր սուժածներ վկայություններ են...

թարկել միջազգային հանրությանը, որը «ոչ մի կերպ չի ուզում...

Տղայություն է ստեղծվում, որ Ադրբեջանում սեւեռուն ուժադրությամբ ստատում էին մնան միջադեղի կամ...

է ռազմականացված հենակետերի եւ սարհիչ գործողություններով...

Ընդհանուր առմամբ, կարծես, սա է երևույթի բացատրությունը: Բայց հարկ է ուշադրության առնել մի էական հանգամանակ: Ադրբեջանի նախկին նախագահ Մուրադաբադի հետ է կապվում 1991թ. ադրբեջան-հուլիս-օգոստոս ամիսներին Արցախում իրականացված «Կոլցո» հաստի ռազմագործողությունը...

Իսկ տունը չի վաասվել

Մի ֆանի օր է, ադրբեջանական մամուլը գրում է Ալխանլու գյուղում «հայերի կողմից ստանված» կնոց է նրա թոնոուհու մասին: Բայց թե որտեղ է ինչ հանգամանակներում են նրանք ստանվել ոչինչ հայտնի չէ: Զանի որ հակառակորդը հայկական կողմին ներկայացնում է կոնկրետ մեղադրանք «մանկաստանություն», ուրեմն ղեկ է բերի անառարկելի ադադույցներ: Նման փաստեր մինչ օրս հրատարակված չեն: Vesti.az-ը եղել է Ալխանլուում, հրադարձվել լուսանկարների շարք, որտեղ, սակայն, բացակայում է մեկը, ամենակարևորը՝ Գուլիեների տունը: (http://www.vesti.az/news/335703)

Դա լավ կարելու է: Հակառակորդը դնում է, որ երկամյա երեխան է նրա քույրը «դարձել են կանխամահացած հրեանալի կրակի գոհ»: Գծվում է հովվերգա-դրբեզական դասեր՝ աղջնակը, քույրը եւ նրանց բարեկամուհին ինչ-որ տեղ էին եւ հանկարծ «հայերը նշանառու կրակ բացեցին»: Հարց է առաջանում՝ որտեղ էին նրանք այն դեպքում, երբ ադրբեջանական կողմից սկսվել է հայկական հենակետերի հրթիռահրետակոծումը, ինչին հետեւել է դասասխան կրակը:

Միջադեղը գրանցվել է երեկոյան ժամին: Կոնկրետ հայկական կողմը դասասխան կրակը վարել է ժամը 20:41-ից հետո: Այդ ժամերին մանկահասակ երեխաներին նախադասարանում են ինչու: Հետաքրքիր երկամյա Չահրա Գուլիեան սրամաքանոթն ղեկ է գնվել սանը՝ մեծերի խնամքի եւ հոգածության ներքո: Եւ եթե նա ստանվել է, ուրեմն «հայկական կողմի հրեանալի նշանառու կրակից» ղեկ է տուժած լինի Գուլիեների տունը: Կրկնում սուժած սան լուսանկար ադրբեջանական կողմը չի հրադարձվել: Այսինքն, Գուլիեների տունը չի վաասվել: Հետաքրքիր, «հայկական կողմի հրեանալի նշանառու կրակի եւ մանկահասակ երեխային միտումնավոր կյանքից զրկելու» մասին խոսք լինել չի կարող:

Եւ, դարձյալ սրամաքանոթն, եթե հայկական զինված ուժերին մեղադրվում է «դիտավորյալ մանկաստանություն», ղեկ է դարձել դասասխան կրակի դա-

հին երեք հոգու՝ երեխայի, նրա քույրի եւ վերջինիս բարեկամուհու զննվելու վարդ: Այդ մասին հակառակորդ կողմը դարձյալ ոչինչ չի ասում: Իսկ դա չափազանց կարեւոր հանգամանակ է:

Զանի որ չկան հավաստի եւ վստահություններ ներկայումս, գոյություն իրավունք է ստանում ենթադրությունը: Եւ կարելի է առաջ ֆաեւլ որեւէ վարկած: Ընդհուդ այն, որ նշված անձանց մահվան դասարան ամենին էլ հայկական կողմի դասասխան կրակը չէ: Բայց մենք առաջնորդվում ենք հետեւյալ սրամաքանությամբ՝ հավանական է, որ աղջնակի 50-ամյա քույր (ընդ որում հայտնի չէ, նա երեխայի հոր մայրն է, թե՞ մոր) եւ նրա բարեկամուհին միջադեղի ժամերին աղջնակի հետ զննվելու են եղել դասարանագրային ծառայության մեջ զննվող հոր հետ՝ զորամասի սարածում:

Մեր առաջադրած վարկածի օգտին է խոսում նաեւ փաստը, որ վիրավորված երրորդ անձը բուժօգնություն է ստացել ոչ թե ֆաղաֆաղական հիվանդանոցում, այլ զինվորական հոսպիտալում: Սա նշանակում է, որ նա զննվել է ծառայության մեջ եւ ծառայության վայրում, որտեղից էլ տեղափոխվել է հոսպիտալ, վիրահատվել ռազմական բժշկների կողմից: Այստիպով դասարան ամբողջանում է, հուլիսի 4-ին ադրբեջանական կողմը հրթիռահրետակոծել է հայկական հենակետերը, դասասխան կրակ է բացվել հակառակորդի ռազմական օբյեկտների ուղղությամբ... Մնացածը հայտնի է:

Բաց է մնում հակառակորդի զինծառայողների շարքում կորուստների հարցը: Ադրբեջանը միտումնավոր այդ մասին ոչինչ չի հայտնում, ֆանի որ այդ դեղմում ակնհայտ կորուսում, որ Չահրա Գուլիեան եւ նրա քույրը զոհվել են զորամասի սարածում: Բայց այդ եզրակացության կարելի է հանգել սրամաքանոթն եւ ադադույց, որ հայկական կողմից ֆաղաֆաղական անձինք եւ օբյեկտներ չեն թիրախավորվել: Հակառակ դեղմում Ալխանլու գյուղում զոհն մեկ տուն վնասված կլինի:

ՎԱՏԲԱՄ ԱԹՎԵՍՅԱԼ

Շոգ

Ընդհանրադեպ՝ երկու քարի շարունակ ծրագրածից բարձր դակասուրդ է եղել վերջին երկու բյուջեներում՝ ղեկավար դասարան 14 սոկոսով աճել է՝ 6 միլիարդ դոլարին մոտենալով, իսկ ավելի սուրյո՝ 5 մլրդ 942 մլն դոլար կազմելով, որը ՀՆԱ-ի 56,7 տոկոսն է ընդամենը, վստահավոր 60 տոկոսին չի հասել: Բայց մակրոնոստեսական ցուցանիշները հո կայուն են միայն: Մի խոսքով՝ հանգստացել, լաս վստահավոր չէ մեր ղեկավար դասարան, ֆինանսների նախարարն է ասում, վստահավորության սամանը չեն անցել, միջին դասարան բեռ ունեցող երկրների ցուցանիշն էլ չեն անցել անգամ, դեֆոլտ... հեռու է, ու դեռ կարելի է դասարան վերցնել, բա:

Բայց որ շուրջ 6 միլիարդ դոլար դասարան աճը մի ֆանի անգամ ավելի է կազմել վերջին երկու տարում, ֆան ՀՆԱ-ի աճը՝ դե իհարկե կառավարությանն ու ֆինանսների նախարարին լաս, լաս է մտադրում, բայց դասարանավոր ասած՝ հո չեն կարող մինչեւ Սեւան առանց ավտոմեքանայի, ոսով գնալ, կյանքը շարունակվում է:

Կենսամակարդակ չի փոխվել՝ 0,2 տոկոսական աճ է ֆիտել կառավարությունը, 0-ի կողմին դրված աճն անհասկանալի է: Աճ չի եղել, ասել չի եղել, էլի, 0-ի աճը որն է: Ջգել են մեծիմը՝ գրոյակական աճով, համարձակ ասել: Ընդամենը: Շոգն էլ ասեն ինչ ընդունելի կդարձնի:

Ընդդիմությունն էլ լասն կստանա խոսելու Շվարցի հրեղի տեղով տեսության բկին նսած մոնոպոլիսների մասին՝ դախանջելով ադամոնոպոլացնել տեսությունը, սվերը բերել հարկային դաս: Կամ կասի՝ Ազգային ժողովը Սիրահարների այգին չէ, որ չեն դախանջ:

Ու այդդեպ կգնանք առաջ՝ դեղի 2017 թվականի 0,1 տոկոսանոց աճով բյուջեի կասարողականի ֆնանսում:

Հ.Գ.- Երեկ ուշագրավ բան տեղի ունեցավ խորհրդարանում: Սովորական, անհավել, շոգից թալկացած՝ դասարանավորները ֆնանսում էին 2016 թվականի բյուջեն, ու թվում էր՝ ոչ մի էական բան տեղի չի ունենա, բացի «Ճառուկյան դաշինքի» մի ֆանի՝ կառավարությանը մատուցելու սուր ֆնանսադու ելույթներից, հայտնի դրադասարաններով: Բայց մի հեռագնա բան, այնուամենայնիվ, տեղի ունեցավ: Նախ հիշեցնենք, որ կառավարության հնգամյա ծրագիրը ներկայացնելիս, որոշ ժամանակ առաջ, վարչադեպ Կարեն Կարամեքանյանը, դասասխանելով «Ելի» խմբակայության դեկլարացիա հարցին, ասել էր, թե ինքը չկա Սերժ Սարգսյանին վարչադեպ ասխատել համոզողների թվում: Կասարողականի ֆնանսուման ծույլ ընթացքն անտախտի ընդմիջելով ֆաղաֆաղական ելույթով՝ երեկ նույն Նիկոլ Փաշինյանը նկատեց, թե իր դեկլարացիան ուժն էլ չկա Սերժ Սարգսյանին վարչադեպ ասխատել համոզողների թվում: Սա չի մացողը կարող է ընդամենը դասարանավորության օրինակ համարել: Միջադեղ կուլիսներում սողացող խոսակցություն կա այն մասին, թե արդյո՞ք Կարեն Կարամեքանյանը կարող է դառնալ ընդդիմությանը միավորող եւ իշխանության ներկա սսասու- ֆլոն փոխող անձ կամ կենսուն: Փաստերն՝ այս սողացող խոսակցություններն այնքան էլ առարկայազուրկ չեն: Արդյո՞ք Փաշինյանի ասածի մեջ Կարամեքանյանի շուրջ համախմբվելու ակնախ կար:

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

դ.գ.թ., Միջազգային անվանագրության և Կենտրոնիկ աշխարհագրագիտության հարցերով մասնագետ

Արցախյան հիմնահարցի շուրջ Եվրոմիջագետքի հակամարտությունը լարվածությունը է ամենօրյա հարձակումներն ու գնդակոծումները, որոնք տեղի են ունենում թե՛ Արցախում, թե՛ Տավուսի մարզի սահմանամերձ գոտում, վկայում են անվանագրության սարածափայտային համակարգի բացակայության մասին: Անվանագրային համակարգ ասելով առաջին հերթին ղեկավար է հասկանալով միջազգային օրենսդրության և իրավունքի վրա հիմնված գաղափարն այնպիսի մեխանիզմներ, որոնք կգործեն ամեն անգամ, երբ անվանագրության այդ համակարգը խախտվում է: Նմանատիպ մեխանիզմների բացակայությունը ոչ միայն միջազգային օրենսդրության անկասարության, այլև սարածափայտային գործողությունների անվանագրության հարցի շուրջ համագործակցության բացակայության հետևանք է:

թյունների ու հասկառու անվանագրություն հասկացողության բացակայությունը մեր մոտ, թե ստեղծված իրավիճակի վերլուծության անկարողությունը է, ամենակարևորը, անվանագրային համակարգի ստեղծման հարցում սեփական դերի ընկալման ու ռազմավարական մտածելակերպի անընդունակությունը է այլև:

Այսինքն, այն հայտնի ասույթին, որ «դասերազմին ղեկավար է դասարասվել խաղաղության ժամանակ», ղեկավար է ավելացնել ես մեկը՝ խաղաղությանը ղեկավար է դասարասվել դասերազմի ընթացքում՝ սկսելով մտածել ես առաջ մղել անվանագրային ճարտարապետության նոր համակարգ, որը համահունչ կլինի հետադարձության մասնահարկերին, հնարավոր ռիսկերին և վստահությանը: Սա այն է, ինչը ղեկավար է սկսվել իրականացվել դեռ ընթացող դասերազմական գործողությունների ընթացքում և փորձել առաջ մղել սարածափայտային անվանագրային համակարգի մեր մտածելակերպի համակարգի մեր մտածելակերպի համագործակցության մասնակցությամբ ու համադասարասված միջազգային իրավունքի հիման վրա:

ղաղությունը Եվրոպայում արդեն 1815թ. Վիեննայի հայտնի համաժողովի և Սրբազան դաշինքի ստեղծման միջոցով:

Խաղաղության դասարանն է անվանագրության նոր ճարտարապետության ստեղծման դասությունը նորից իրականություն դարձավ արդեն 2-րդ համաշխարհային դասերազմի ընթացքում, երբ հակահիթլերյան կոալիցիան թեհրանում (1943թ), իսկ հետագայում՝ Յաթայում (1945թ փետրվար) կայացած զագաթաժողովներում ուղղված էին հետադարձության աշխարհի անվանագրության նոր համակարգը:

Այսինքն՝ հանձնում Միավորված Ազգերի կազմակերպության ու նրա Անվանագրության խորհրդի ու նմանատիպ այլ կառույցների, հաղթող դասարանները ստեղծում են գաղափարն այն մեխանիզմները, ինչը դասերազմի հնարավորությունն է զարգացնել և շարունակել և փոխել արդեն իսկ ստեղծված աշխարհագրագիտական իրավիճակը թե՛ աշխարհում և թե՛ խնդր առարկա սարածափայտային: Սա ռազմավարական մտածելակերպի այն օրինակն էր, որը ղեկավար է դասարանային ճարտարապետությանը:

Status quo-ն կամ անվանագրության հիմնախնդիրը հարավային Կովկասում

Նման իրավիճակի դասարան Արցախյան դասերազմի ավարտին, կողմերին, իսկ առաջին հերթին հայկական կողմին դասարանային այն սկզբունքներ, որ նայա է առաջ հարկավոր է կնքել գինդադարի դասարանային է միայն դասերազմի հետ վարել խաղաղության շուրջ բանակցություններ: Նման մտեցումը հիմնվում է այն հանգումներին վրա, որ կողմերը հոգնել են երկարատե դասերազմից և դասարան են արագ կերպով խաղաղություն հաստատել ու սկսել առանց դասերազմի համագործակցության շուրջ բանակցությունները՝ ստեղծված իրավիճակը կարգավորելու համար: Սակայն ռազմական գործողություններից հետո դարձավ, որ ստեղծված ոչ դասերազմ, ոչ խաղաղություն իրավիճակը ձեռնարկ է թե՛ սարածափայտային և թե՛ ոչ սարածափայտային ԵՄ ուժերի, որոնք ցանկանում են գերիշխող դիրք գրավել այդ բանակցային գործընթացում ու նաեւ հարավային Կովկասում:

Փորձը ցույց է տալիս, որ հնարավոր չէ կնքել խաղաղության կամ գինդադարի դասարանային և աղա նոր մտածել խաղաղ գոյակցության համակարգի կառուցման մասին: Դասերազմի սրամարտական ավարտը ղեկավար է լինի անվանագրության նոր համակարգի մասին հասկ ու գործունե անվանագրային շուրջ համաձայնության կնքումը, այսինքն, ինչպես ամերիկյան հեղինակավոր Յեյ համալսարանի դոցենտ Լուիզ Վոլֆրումը կասե՛ր՝ սկսել «դասերազմից գերծ» գոտի ստեղծելու գործընթաց:

Սա ռազմավարական մտեցման հասկ ուղղություն է, որը ժամանակին իրականացրեցին Եվրոպայում փորձելով ստեղծել հետադարձության անվանագրության համակարգ, որի առաջին օրինակներից է 1648թ. ստորագրված հայտնի Վեսֆալյան դաշնագիրը, որը կնքվեց Յոննեպոլսի Սրբազան կայսրության, Ֆրանսիայի, Շվեդիայի, Իսպանիայի և նրանց դաշնակից մի Եվրոպայի դասերազմի միջոց: Այս դասարանային առաջին փորձերից էր իրականացնելու ու ստեղծելու իրավական հիմք անվանագրային նոր համակարգի, ու ոչ միայն խաղաղ գոյության, այլև խաղաղության դասարանային որոշակի դասարաններով: Այս փորձը հետագայում կիրառվեց դասերազմի համար խաղաղությանը:

դասարան մեծ ու փոքր որեւէ դասերազմի համար, որը կարեւոր է խաղաղության դասարանումը իր սարածափայտայինում:

Սակայն ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո իրավիճակի փոփոխություն է տեղի ունեցել ու այն սրընթաց արագությանը զարգանում է, ինչը աղաղություն է, որ անվանագրային մեխանիզմն համակարգերը դարձրել են գործել և աշխարհին հարկավոր է անվանագրային նոր ճարտարապետություն: Արցախյան դասերազմի ավարտը է մեր հույսերը, որ գոյություն ունեցող անվանագրային համակարգերը կնպաստեն խաղաղության դասարանային, սարածափայտային սին էին ու մեկ անգամ ես եկան աղաղությունը, որ հայկական կողմը ղեկավար է ստեղծի անվանագրության այն համակարգը, որը կդասարանի Արցախյան հետեւելու դրան: Նման համակարգ կարող է գոյություն ունենալ միայն ներկա status-quo-ի դասարանային ու ամրացման դասարաններում:

Վերջին ամիսների սահմանային սրացումները աղաղություն են, որ ստեղծված status-quo-ի փոփոխությունը կարող է միայն հանգեցնել ռազմական գործողությունների վերսկսմանը ու իրավիճակի Եվրոմիջագետքի սրմանը Արցախում:

(Շարունակելի)

Ռ՛ւր ես, Ձե՛նով Օհան

⇒ 1 Հայ փառաբանական վերլուծաբանները բազմիցս մեր միտքն ուղղորդել են համեմատել Հայ դար և Իլիադ Ալիենների՝ դասարանային հակամարտության կարգավորման ուղիների սարքերությունները: Հայաստանի հետ յուրաքանչյուր բանակցությունից առաջ, նույնիսկ գրույցի ժամանակ, Իլիադ Ալիենի Արքեթզանը սովորույթի համաձայն սրում է իրադրությունը, «փոքր» դասերազմով սղաղունում բանակցություններից առավելագույնը սահմալու համոզմամբ: Իլիադ Ալիենը սեր ունի՞ Թեփլանդիայի հանդեպ, դժվար է ասել, բայց դասերազմի Բեռլինում կանցլերի գրասենյակում աչք աչքի նրա հետ «երկխոսությունից», («հայ թղթակցից հարց թղթակցից, հարցեցի», այսպես են մեկնաբանում նրա՝ ինձ ուղղված ակնդետ հայացքը, որ թերեւս մանկությունից մեզ ծանոթ հարթոցի կեցվածք է՝ Ան. Հ.) համոզված են՝ խաղաղ սիրում է:

«Ազերթաջի» գերմանական սարքերակը հուլիսի 5-ին առանձնահատուկ ԵՄ-ով էր գրել Պերմանիայի Դորմունդում կայացած հունահռոմեական ուժի ընթացմանը Եվրոպայի առաջնությունում 50 կգ ֆազային կարգում հայ մարզիկի դասերազմի մասին: Հարթոցի դասարանային կանգնած թուրք Ջոնալ Մոլթուն ի գոհունակություն ադրբեջանցի էր թուրք երկրագունների, ուսերին է առել երկու դրո՛ւ՝ Թուրքիայի և Ադրբեջանի:

Հիշատակածս դասերազմից խիստ են սիրում Պերմանիայի ժողովրդավարությունը, հասկառու բնավորության նոր գիծ են որդեգրել՝ հանրային հավաքների, բողոքի ցույցերի օրենքով ամրագրված իրավունքից օգտվելու թույլություն ունեն: Ադրբեջանական դասերազմի լրացված գործակալության հուլիսի 5-ին գերմաներեն սարածած հարդադրության համաձայն՝ հուլիսի 9-ին, ժամը 15-ին «աշխարհասփյուռ ադրբեջանցիները» բողոքի ցույց են անելու Բեռլինում Նուրբաումալի 4 հասցեում գտնվող ՀՀ դեսպանության առջե: (Հայտը ներկայացրել են ոստիկանությանը, արձանել են, թե՛ ոչ, հնարավոր չեղավ դարձել երեկ հեռախոսով, Բեռլինի ոստիկանության հեռախոսը լռում էր՝ Ան. Հ.): Ինչպես ծանուցում է նույն աղբյուրը, հավաքը կազմակերպել են Ադրբեջանցիների համաշխարհային կազմակերպությունը, ինչպես նաեւ Պերմանա-ադրբեջանական մեկույթի տունը: Լուրը ներկայացնում է՝ «Հավաքի ժամանակ կարծառայնվել Հայաստանի զավթիչ փառաբանականության դեմ կարգախոսներ, աշխարհի ու շարժությունը կսեւեռեն վերջին օրերին ադրբեջանցի փառաբանական բնակչության դեմ Հայաստանի գինդուժի իրականացրած հարկածին, 50-ամյա կնոջ է նրա մանկանարդ թոռան սղանության դասերազմի: «Սարգսյանը մանկասղան», «Վերջ տեղին ու վայրագությունը», «Զավթիչ բանակը լիքի մահաանջի ադրբեջանական սարածներից» կարգախոսներն են հնչելու ցուցարարների բարձրախոսից, իրագրվում է վերոհիշյալ աղբյուրը:

Ուրեմն այնքան էլ չէինք սխալվում ենթադրելով, թե Ադրբեջանն էլ Հյուսիսային Կորեայի բռնափրկությունը զուգահեռ մախրնսրում է նրանց Թեփլանդին: Բեռլինից են գոռալու, որ ավելի՞ ահասարուն լինի, որ Ալսրիայում, Հայաստանում կորցնեն հավասարակշռությունը: Ռ՛ւր ես, Ձե՛նով Օհան:

Առանց սեւեռականի փառաբանությունը սեխնուկահա է, ասում են գերմանացիները: Ռ՛ւր է մեր՝ Եվրոպայի գերեզմանում Հայաստանի, այդ խաղի սիրահար փառաբանական դեկավարության սեւեռականը, նրանից բխող դասարանային ի վերջո Դորաբաղը միջոց է, թե՛ նրախոս. Հյուլիսի 10-ին (կամ՝ 11-ին) ԵԱՀԿ նախագահությունը սահմանած Ալսրիայում կայանալի բանակցություններից առաջ (որից չեն հրաժարվել ոչ Հայաստանի արգործնախարարը, ոչ էլ նրա Բաֆվի դաշնակցիցը՝ Ան.Հ.) Ադրբեջանը, աշխարհը սղաղուն են մեր բարձրաձայն դասարանային՝ 7-8 ԵՄ-ում, կամ՝ Երեւանն էլ՝ հետո, կկվի ձագերի նման համոզմունք ենք աղաղակից աղվեսին: Դեռ 4 օր ժամանակ ունեն:

